Največji slovenski dnevnik v Združenih državah
Velja za vse leto - - - $6.00
Za pol leta - - - - - $3.00
Za New York celo leto - $7.00
Za inozemstvo celo leto $7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in the United States.
Issued every day except Sundays and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CORTLANDT 2876 — Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the PostOffice at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1879 — TELEFON: CORTLANDT 2876

NO. 270. — ŠTEV. 270. — NEW YORK, FRIDAY, NOVEMBER 16, 1928. — PETEK, 16. NOVEMBRA 1928. — VOLUME XXXVI. — LETNIK XXXVI.

Preiskava o potopu parnika "Vestris".

OBLASTI SO UVEDLE PREISKAVO DA IZSLEDE POVZROČITELJA STRAŠNE MORSKE KATASTROFE

Dejstvo, da je bil parnik Vestris dne 7. novembra pregledan od parobrodnih inšpektorjev, stoji v čudnem protislovju s pritožbami potnikov in posadke. — Sedaj se bo vršila oficijelna preiskava.

Po strašnih doživljajih je danes 212 preživelih s potopljenega angleškega parnika Vestris na kopnem. 23 jih je dospelo s Severonemškim parnikom Berlin, 125 z ameriškim tovornim parnikom American Shipper in 64 s francoskim tankerjem Myriam, ki je pristal v Brooklynu.

Vspričo naravnost pretresljivih izpovedi potnikov in posadke parnika Vestris, je uvedel zvezni ravdnik Tuttle preiskavo, da ugotovi podrobnejše okoliščine katastrofe. Kapitan ladje Carey, je očividno iskal smrt mornarja ter jo tudi našel. Če ga zadene kaka krivda, je bila ta, da ni spoznal pravočasno nevarnosti in da je dosti prepozno oddal signale za pomoč.

Vzrok nesreče pa je bil očividno, da se niso vrata za premog na desni strani hermetično zapirala in da je tam udrla voda v notranjost ladje. Pri vladajočem viharju se je polnil bunker na desni strani vedno bolj z vodo, vsled česar se je pričela ladja vedno bolj nagibati na stran ter se konečno potopila. Častniki in člani posadke so baje vedeli za to, a kljub temu vozili narej. Od trinajstih otrok na krovu niso rešili niti enega. Tudi več žensk je utonilo.

Jako značilna je izjava zamorca Josepha Garnera, ki je bil zaposlen na Vestris kot kurjač.

— Vsa krivda zadene izključno le kapitana, — je rekel. — Kapitan Carey je prišel v nedeljo zvečer v prostor za premog ter je moral takoj uvideti, da se ladja ne bo mogla vzdržati. Zakaj ni takoj brzojavil za pomoč? Če bi bil to storil, bi bili vsi rešeni.

Kurjač Evans Hampden je pričal: — Parnik se je že v nedeljo zjutraj nagnil.

— Voda je naprej drla skozi priprta vrata za premog. Vsi poskusi, da bi vrata zaprli, so se izjalovili. Vrata so le par čevljev nad vodno gladino, če je morje mirno. Dokler smo bili v pristanišču je bilo vse all right. Kakorhitro smo pa dospeli na razburkano morje, je začela dreti voda skozi odprtino. Samo ne vem, kdo je zkrivil to nepravilnost. Vsekakor bi pa moral kapitan takoj brzojaviti za pomoč, kakorhitro je opazil, da ladja pušča.

Vsi kurjači so izjavili, da je bil prostor, v katerem se nahajajo stroji, že v nedeljo zvečer pod vodo. Kurjači so se razdelili v dva oddelka. Prvi oddelek je upravljal sesalke, drugi pa kuril. Vsi porterji iz tretjega razreda so bili pozvani v strojni prostor ter so morali s posodami odnašati vodo.

Šest oseb, ki so se rešile s parnika "Vestris", je včeraj povedalo okrajnemu pravdniku Tuttle, da ni bilo tekom katastrofe na krovu nobene discipline ter da niso bili niti častniki, niti mornarji kos svoji nalogi. Vse je begalo kot brez glave semintja. En sam rešilni čoln so mornarji več kot dve uri odvezovali in pripravljali.

Ko so bili razposlani klici za pomoč, so bili mornarji prepuščeni samim sebi in so skrbeli sami zase. Nihče ni pomagal potnikom opasati rešilnih pasov, nihče jim ni pomagal v rešilne čolne.

V par slučajih se je zgodilo, da je moral zakonski mož, ki se je nahajal s svojo ženo v rešilnem čolnu, zapustiti slednjega ter napraviti prostor mornarju. Vsi rešilni čolni so puščali in sicer tako, da ni bilo mogoče vode sproti odstranjevati.

Oblasti so sklenile zadevo natančno preiskati ter ugotoviti krivca ali krivce najstrašnejše katastrofe, kar se jih je pripetilo zadnja leta na morju.

IZNAJDITELJ POSTAL ŽRTEV IZNAJDBE

Radijska barva za kazalce ur je usmrtila iznajditelja, avstrijskega učenjaka, dr. von Sochockya.

Dr. Sabin von Sochocky, iznajditelj radijske barve za kazalce ur, je umrl včeraj v svojem stanovanju v East Orange, N. J. kot žrtev svoje lastne iznajdbe.

Bil je izvedenec United States Radium Corporation, v koje tvornici je zbolelo pet delavk spomladi tekočega leta na zastrupljenju, ki ogroža njih življenje. Družba pa je takrat uravnala proces, naperjen proti njej v znesku $1,225,000, izven sodišča, ko je plačala vsaki delavki po 10 tisoč dolarjev ter letno rento po $600 ter nosila vse stroške obravnave in zdravniške postrežbe.

Dr. Von Sochocky, ki je bil bolan izza leta 1920, je umrl na aplastični anemiji ali slabokrvnosti, povzročeni po mezothoriju, snovi, ki je izvanredno nevarna za človeške stanice. Tekom zadnjih par let se je podvrgel enajstim krvnim transfuzijam, ne da bi se njegovo stanje izboljšalo in v zadnjih par mesecih so izgubili skoro vse upanje na njegovo zopetno okrevanje.

Dr. Sochocky je prinesel formulo za radijsko barvo v Združene države. On je razkril metodo, kako izolirati mezotorijske soli ter jih kombinirati s čistim cinkovim sulfidom, da se izdela na ta način barvilo. Pri izdelavanju blestečega barvila je uporabil tudi radijske soli, a prešel nato k mesothorium-procesu, ker je bila ta substanca lažje dobavna.

Izza 1920 se je zavedal opustošenj strupa ter je opazoval natančno svoje stanje. Vedel je, da uničuje zunanji dotik strupa počasi njegove stanice in da reducira med drugim krvna telesca v njegovem sistemu, ovirajoč nadaljni razvoj. V svoje okrevanje je vprizoril pogosto potovanja v visoke gore. Kljub temu, da mu je bilo znano, da je zapadel smerti vsled svoje lastne iznajdbe, je nadaljeval s svojimi deli. Odložil pa je svoje mesto kot ravnatelj radijske družbe in pozneje kot tehnični posvetovalec. Njegovi sprednji zobje so mu izpadli in prsti so bili črni vsled radijske osmodnine.

Delavski tajnik je sporočil "o trajnem izboljšanju."

WASHINGTON, D. C., 15. nov. V nasprotju s številnimi nezaposlenimi, ki zaman iščejo mesta, je naslikal delavski tajnik Davis položaj v najbolj rožnati luči.

V svojem poročilu na predsednika Coolidga je rekel Davis, da je bilo zaznamovati okotobra meseca povišanje zaposlenosti za en odstotek. Priznal je, da obstaja prevelika ponudba neizučenih delavcev, da pa upa, da se bo položaj izboljšal preko zime.

Dva delavca zgorela.

Dva moža sta bila včeraj usmrčena v ognju, ki je vpepelil šestnadstropno skladišče Eppe Trading Coporation v Brooklynu in trinadstropni prizidek. Mrtva, ki sta se nahajala v prizidku, sta bila dva mlada Italijana.

AEROPLAN S PARAŠUTOM

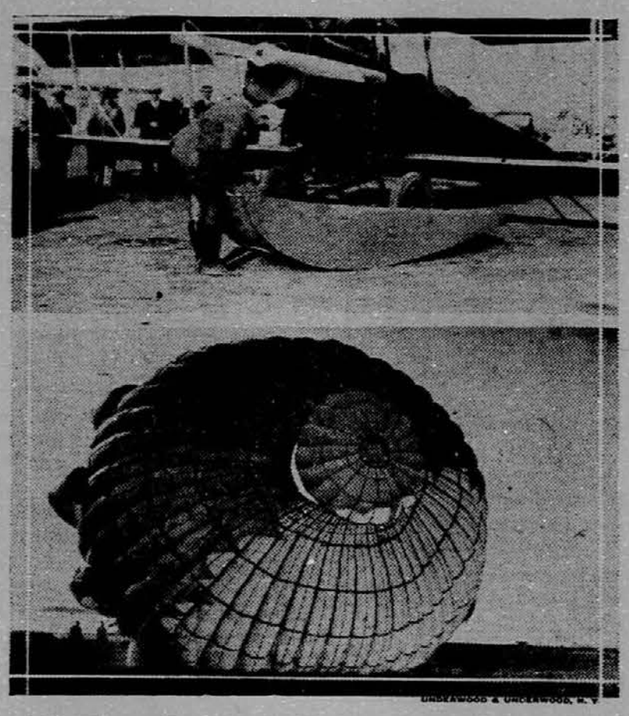

Heard McClelan iz Los Angeles, Cal., je iznašel ogromen parašut, s katerim se bo mogel pokvarjeni aeroplan spustiti varno na tla. Na gornji sliki vidite aeroplan in shrambo za parašut, na spodnji pa razpet parašut.

NOVA ZELANDIJA JE ODPRAVILA Z VOLITVIJO SUHAŠKO POSTAVO

Nova Zelandija se je izrekla proti prohibiciji. — Referendum je pokazal večino 100,000 glasov za uveljavljenje licenčnega sistema. — Vlada je doživela težak poraz.

WELLINGTON, Nova Zelandija, 15. nov. — Pri včeraj vršečih se volitvah je bila odklonjena prohibicija z večino 100,000 glasov. Vlada pod ministrskim predsednikom J. G. Coates, je doživela težak poraz.

V obliki referenda so glasovali glede vprašanja, če naj obstaja prohibicija še naprej ali če naj se jo nadomesti z ličenčnim sistemom. Glasovanje je izpadlo s pretežno večino proti prohibiciji.

V prejšnjem parlamentu je zarpolagala vlada s 55 glasovi iz skupnega števila osemdesetih, dočim kažejo predležeče, še nepopolne številke, da ne more računati v bodočem parlamentu na več kot 27 sedežev. "Združena stranka", ki je bila ustanovljena pred par tedni pod predsedstvom ministrskega predsednika Sir Joseph Warda, bo vladi enako močna po sili. Delavci so pomnožili svoje sedeže od trinajstih na dvajset. K temu pride še 6 neodvisnih proti enemu v prejšnji narodni zakonodaji.

Več kabinetnih članov je podleglo v volilnem boju.

Šest vojakov mrtvih v letalski nesreči.

SAN ANTONIO, Texas, 15. novembra. — Šest vojakov je izgubilo danes svoje življenje, ko je padel na tla armadni transportni aeroplan. Letalec in poleg njega sedeči mehanik pa sta se rešila s padalno pripravo.

Hoover bo obiskal tudi Nicaragvo.

PALO ALTO, Cal., 15. nov. — Nameravano potovanje Hooverja po latinsko-ameriških deželah bo vključevalo tudi obisk v Nicaragvi, kot je izjavil Hooverjev tajnik, George Akerson. Mrs. Hoover bo spremljala svojega moža na krovu bojne ladje Maryland.

Ladja se bo ustavila v Corinto in Hoover bi najbrž obiskal Managvo, glavno mesto Nicaragve.

Balboa v kanalskem ozemlju ter Lima, Peru, sta nadaljna kraja, kjer se bo ustavila ladja.

ETNA JE PRENEHALA BRUHATI

Reke goreče lave se premikajo sedaj počasi ali pa so se popolnoma ustavile. — Vulkan je izgubil svojo eruptivno silo.

CATANIA, Sicilija, 15. nov. — Eruptivna sila Etne se je danes očividno popolnoma polegla, ker sta se tako naglica kot obseg lave iz kraterja zmanjšala. Vso pozornost je bila obrnjena sedaj proti nastanjenju ljudi brez doma in delu rehabilitacije.

Načrti so bili že izgotovljeni za zgraditev 200 kamenitih hiš za one, ki so brez strehe vsled uničenja Mascalija. Italijanski kabinet je oddobril sklade v ta namen. Izbralo se bo novo pokrajino, ki bo nudila vsako mogoče varnost pred bodočimi erupcijami.

Reka lave, ki je uničila drugo cesto med Messino in Catanijo v torek, je napredovala le petdeset jardov proti morju v teku zadnjih štiriindvajsetih ur. Reka v Carrabba sekciji pa se je ustavila.

FAŠISTIČNI VELIKI SVET JE VRHOVNI VLADAR ITALIJE

Mussolinijev predlog je bil v senatu skoro soglasno sprejet. — "Vse za domovino, ki mora postajati vedno večja in večja." — Veliki svet bo vršil vse posle fašističnega režima.

RIM, Italija, 15. novembra. — Danes se je vršilo v senatu glasovanje glede vladne predloge, ki določa, naj zadobi veliki svet fašistične stranke vsa svojstva ustavnega vladnega organa. Kot se je že prej domnevalo, je bil predlog sprejet in sicer skoro soglasno. Zanj je bilo oddanih 181, proti njemu pa samo 19 glasov.

Pri tej priliki je izpregovoril tudi Mussolini, ki je rekel, da bo sprejem predloge navdušil Italijane po vsem svetu ter jim nudil dokaz o brezprimerni stalnosti ter trajnosti režima, kojega geslo je: "Vse za domovino, ki mora postajati vedno večja in večja!"

Šest let lojolne vlade fašistično stranke je dvignilo režim v političnem in vojaškem oziru.

Nadalje je poudaril Mussolini neomejeno zvestobo vladujoči dinastiji.

Nova postava predpisuje, da bo velikemu svetu poverjeno vse delovanje fašističnega režima. Seje bodo tajne. Brez posebnega dovoljenja te nove ustanove ne bo mogoče aretirati ali kazenski zasledovati nobenega njenega člana.

Veliki svet bo odločal glede vseh ustavnih vprašanj kot naprimer glede prestolonasledstva, kraljevskih prednosti, razmerja med cerkvijo in državo, mednarodnih pogodb itd.

V slučaju, da bi kak član odstopil ali umrl, ima tudi kralj pravico glasovati za njegovega naslednika.

Rockefeller med Indijanci.

ASHVILLE, N. C., 14. novembra. — John D. Rockerfeller mlajši in njegova žena sta se včeraj odpeljala od tukaj v reservacijo Cherokee Indijancev.

MORILCEM ROTHSTEINA SO NA SLEDU

Ponudba imunosti je podobna Whitmanovi v Rosenthal slučaju. — Mož, ki je videl umor, bo mogoče povedal. — Warren bo najbrž odstopil, če ne bo zaznamovala policija nobenega napredka v dveh dneh.

Soglasno z najboljšo informacijo, so bili štirje možje v sobi št. 349 v Park Central hotelu v nedeljo, pred enim tednom, ko je bil Arnold Rothstein obstreljen.

Policija imenuje kot dva teh štirih George McManusa, bookmakerja in igralca ter Rothsteina. Vsled tega ostaneta dva neugotovljena, — morilec in ena priča uboja.

Oblasti ne pričakujo resno, da bi se morilec izročil, a skušajo sedaj zvabiti tretjega moža, pričo, da se uda, proti zagotovilu imunosti.

Okrajni pravdnik Banton se je baje zavzel za predlog imunitete ter sledil v tem vzgledu Charles S. Whitmana, ki je kot okrajni pravdnik nudil imuniteto Webbenu, Harry Valonu in Jacku Rose ter s tem ugotovil morilce Rosenthala.

Tekom možnega sprejema Bantonove ponudbe bo ostal policijski komisar Warren v svojem uradu. Glasi pa se, da mora pokazati definitiven napredek v teku 48 ur ali pa odstopiti.

Prepir radi zapuščine Rothsteina se je nekoliko polegel in ko jutri poklican slučaj v zapuščinskem sodišču, sta se obe strani dogovorili, da bosta imenovali začasnega eksekutorja v osebi Abrahama Rothsteina, očeta igralca ter Samuela Brown, enega treh navedenih eksekutorjev v oporoki na smrtni postelji.

DENARNA NAKAZILA

Za Vaše ravnanje naznanjamo, da izvršujemo nakazila v dinarjih in lirah po sledečem ceniku:

v Jugoslavijo			v Italijo		
Din.	500	$ 9.30	Lir	100	$ 5.75
"	1,000	$ 18.40	"	200	$11.30
"	2,500	$ 45.75	"	300	$16.80
"	5,000	$ 90.50	"	500	$27.40
"	10,000	$180.00	"	1000	$54.25

Stranke, ki nam naročajo izplačila v ameriških dolarjih, opozarjamo, da smo vsled sporazuma z našim zvezam v starem kraju v stanu znižati pristojbino za taka izplačila od 3% na 2%.

Pristojbina znaša sedaj za izplačila do $30. — 60c; za $50 — $1; za $100 — $2; za $200 — $4; za $300 — $6.

Za izplačilo večjih zneskov kot goraj navedeno, bodisi v dinarjih lirah ali dolarjih dovoljujemo še boljše pogoje. Pri velikih nakazilih priporočamo, da se poprej z nam sporazumete glede načina nakazila.

IZPLAČILA PO POŠTI SO REDNO IZVRŠENA V DVEH DO TREH TEDNIH

"NUJNA NAKAZILA IZVRŠUJEMO PO CABLE LETTER ZA PRISTOJBINO $1.—."

SAKSER STATE BANK

82 CORTLANDT STREET, NEW YORK, N. Y.
TELEPHONE: CORTLANDT 4687

GLAS NARODA

(SLOVENE DAILY)

Owned and Published by
SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
(A Corporation)

Frank Sakser, *President* Louis Benedik, *Treasurer*

Place of business of the corporation and addresses of above officers: 82 Cortlandt St., Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"GLAS NARODA"
(Voice of the People)

Issued Every Day Except Sundays and Holidays.

Za celo leto velja list za Ameriko in Kanado $6.00	*Za New York za celo leto* $7.00
Za pol leta $3.00	*Za pol leta* $3.50
Za četrt leta $1.50	*Za inozemstvo za celo leto* $7.00
	Za pol leta $3.50

Subscription Yearly $6.00

Advertisement on Agreement.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvzemši nedelj in praznikov.

Dopisi brez podpisa in osebnosti se ne priobčujejo. Denar naj se blagovoli pošiljati po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikov, prosimo, da se nam tudi prejšnjo bivališče naznani, da hitreje najdemo naslovnika.

"GLAS NARODA", 82 Cortlandt Street, New York, N. Y.
Telephone: Cortlandt 2876

KONEC BRATIANOV

Romunski niso zadnja leta vladali kralji. Faktični vladar Romunske je bila družina Bratianu.

Večkrat se je pojavil proti Bratianom odpor, toda v sedlu so tako trdno sedeli, da jih ni bilo mogoče strmoglaviti.

Lani so se pa začele zavedati mase romunskega kmetskega prebivalstva, da se bo že itak slab položaj z vsakim dnem slabšal, če si ljudstvo samo ne pomaga in temeljito ne obračuni z izkoriščevalci.

In tako se je zgodilo, da se je vršilo velikansko kmetsko zborovanje v Albi Juliji meseca aprila.

Sleherni je domneval, da bo že takrat zagrmelo, toda zborovalci so se mirno razšli.

Seme tistega zborovanja je pa šlo te dni v klasje.

Ventilla Bratianu je strmoglavljen. Pri romunskem regentskem svetu nima nobene besede več.

Njegovo mesto je zavzel Juliu Manin, sedmograški kmetski voditelj.

Ta izprememba v vladi v tej najbolj severni balkanski državi je podobna nekrvavi revoluciji. Revoluciji, koje posledic se še ne more uganiti.

Skoro petinsedemdeset let so vladali Romunski Bratiani z železno roko. Začel je bil Jon C. Bratianu, zdaj je pa Ventilla Bratianu žalostno končal. Sprejemali in uveljavljali so postave, ki so bile prikrojene njihovim željam ter so kot načelniki takozvane liberalne stranke držali vse ostale stranke v manjšini.

Po svetovni vojni se je Romunska povečala na širino in daljavo. Pripadli sta ji Besarabija in Sedmograška.

Nov element, element brezpravnih kmetov, ki tvorijo osemdeset odstokov vsega prebivalsva, je zapovedujoče potrkal na vrata Bukarešte in zahteval svoje pravice.

Ta element, ki se je strnil v romunsko kmetsko stranko ter si izbral Julia Mania za svojega voditelja, se je že izza smrti kralja Ferdinanda boril proti Bratianom.

Po smrti starega Bratiana, se je ves srd usmeril proti njegovemu bratu Ventilli, ki mu je nasledil v vladi.

Prvi udarec je bil izvršen meseca aprila tega leta, ko se je zbralo v Albi Juliji na stotisoče kmetov. Tedaj so sestavili načrt za akcijo. Najprej so nameravali odkorakati proti Budimpešti, pa so se premislili. Toda bojevitost je ostala v njih, in boj se je več ali manj javno nadaljeval.

Maniu je pridigoval dokrino omejenega pasivnega odpora. Javnega nasilja so se skrbno izogibali ter niso dali Bratianovi vladi prilike, da bi posredovala z orožjem.

Istočasno je liberalni voditelj zavrnil vsak kompromis z liberalno stranko v nadi, da povede svojo stranko k absolutni moči.

Zadnja slamica, ki se je oprijemal Ventilla Bratianu, se je zlomila, ko so se izjalovila z inozemstvom vsa pogajanja glede štabilizacijskega posojila.

Nad njim se je trpko maščevala politika njegovega brata.

Postave, ki so bile izdane pod njegovim režimom, so vsebovale stroge določbe proti inozemcem, ki so naložili svoj denar v romunska oljnata podjetja. Obisk kraljice Marije ni nič zalegel. V inozemstvu se je utrdila vera, da Romunski ni varno posojati velikih svot.

Ker Bratianu ni mogel dobiti posojila, mu ni kazalo drugega kot odstopiti.

Tudi Maniu ne bo pot z rožami posuta.

Averescu, Titulescu in Joerge, voditelji ostalih romunskih strank, so mu napovedali boj do skrajnosti.

Novice iz Slovenije.

Zaradi nesrečne ljubezni . . .

23. oktobra se je zastrupila na Jesenicah z lizolom 20-letna Hilda Peklarjeva, hči uglednega gostilničarja in posestnika. Ko so se domači odpravljali spat, so čuli z Hildine spalnice vzdihovanje in klice na pomoč. Prihiteli so hitro na mesto nesreče ter našli mladenko, ki se je vila v strašnih krčih. Poklicani zdravnik dr. Viktor Marčič je prihitel takoj, da bi nesrečnici nudil pomoč, toda ves napor, da bi ji rešil življenje, je bil, žal, brezuspešen.

Pokojna Hilda, simpatično, dekle, v cvetu mladosti, je dovršila z dobrim uspehom meščansko šolo na Jesenicah in je obiskovala tudi trgovsko šolo v Ljubljani.

Motiv samomora je domnevno nesrečna ljubezen.

Tragičen konec prevoza nevestine bale.

Te dni so imeli domači fantje iz Žabnice veliko posla, ko so prevažali nevestino balo na dom ženina — domačina. Toda sprevod se je končal s tragičnim epilogom, ko je 15-letna deklica zaradi neprevidnosti izgubila svoje življenje.

Žabniški fantje so prevažali s štirimi vozovi balo neveste iz Voklega na ženinov dom v Žabnico. Okrog šeste ure zvečer so prehiteli na okrajni cesti Kranj-Škofja Loka med hišami v Spodnjem Bitnju gručo mladih delavk, ki so se vračale z dela v tukajšnji tovarni "Jugočeške". Fantje so na vozovih med potjo prepevali, vriskali in tudi streljali v zrak. Ko je v tem zopet zadonel strel, je nenadoma kriknila Ivanka Vrhovnikova, 15-letna deklica iz skupine delavk, ki so šle mimo vozov, ter se zgrudila pod noge tovarišic. Kljub temu, da so tovarišice zakričale voznikom, kaj se je zgodilo, so ti odpeljali naprej.

Nezavestno Vrhnikovo so prenesli v hišo posestnika Franca Hafnerja, kjer so pri luči šele z grozo opazili, kaj se je pripetilo deklici. Na čelu je imela zevajočo rano, iz katere je lila kri. Z vozom so se odpeljali v Škofjo Loko k zdravniku dr. Hubadu in v Kranj k zdravniku dr. Bečku, ki sta nudila prvo pomoč. Ugotovila sta, da je projektil vstopil v čelo na levi stran in obtičal ob desnem očesu. Ker je bila poškodba smrtno nevarna, so deklico prepeljali v brezupnem stanju z rešilnim avtomobilom kranjskega gasilnega društva v splošno bolnico.

Istočasno so obvestili o nesreči tudi tukajšnjo orožniško postajo. V Žabnico sta se takoj podala orožnika podnarednik Senica in kaplar Podkoritnik ter še isto noč izsledila storilca v osebi Franca Š., posestnikovega sina iz Žabnice, ki sta ga aretirala. Franc Š. je priznal, da je vozil svetovski voz. V eni roki je držal vajeti, z drugo roko pa je streljal s samokresom v zrak. Kako je zadel deklico v glavo, ne ve. Pri njem so našli revolver tipa Drommler s tremi izstrelki. Storilca so še isto noč privedli v zapore sodišča.

Tragična nesreča mlade delavkē, zakrovljena po stari bedasti navadi streljanja ob vsaki priliki, je vzbudila v vseh okoliških vseh splošno sočutje.

Smrtno ranjena Vrhovnikova je hči železničara, ki stanuje s številno družino v vasi Šutnja pri Žabnici.

O delovanju dveh vlomilcev.

Mesarski vajenec Vinko Golobar, ki mu zdaj oblasti preiskujejo obisti, je znan po svojih tatinskih podjetjih tudi v svetokriški okolici. Vlomil je nedavno v hišo Frančiške Femčeve, posestnice na Vinem vrhu pri Preski v občini Gradišče. Vlomilec je takrat izrabil odsotnost domačih. Kdo ve, na kak način je prišel mladi pridanič do ključa, ki mu je odprl Femčevo hišo. Fant je preiskal takrat vso hišo, v omari med perilom pa je naletel na denar in na hišne dragocenosti. Pobral je vse "metulje" in drobiž, kar so skupili Femčevi za živino.

Golobarja so videli kmalu nato pohajati okrog Poljan. Ko se je posestnik Zupančič vračal domov, je srečal mladega sumljivca. Prišedši v hišo je zapazil, da mu je zmanjkal ves denar in pecivo, ki je bilo pripravljeno za birmo. V poljanski okolici, se je izdajal dolgoprsti pohajač za živinskega prekupca, ki pa ni nič kupoval, ampak je samo jemal, kar mu je prišlo pod roke.

Polagoma prihajajo na dan tudi grehi Rudolfa Rataja, Golobarjevega pajdaša. Rataj je izrabil neko nedeljo, ko so bili kmetje iz Glavnice pri maši. Temeljito je preiskal Povšetovo hišo. Jožefi Povše je bil takrat odnešen ves denar, ki ga je zapravil v veseli družbi v Dolskem pri Ljubljani. Pridno je nalival tudi svojim prijateljem v Škocjanu na Dolenjskem. Rataj je bil rojen v Reklingshaustnu v Nemčiji, pristojen pa je v Št. Peter na Dolenjskem. Vse ugotovitve orožnikov so bile sporočene policijski direkciji v Zagrebu, ki zasleduje oba potepuha zaradi suma udeležbe pri umoru branjevca Škerjanca.

GLASBA IN MEDICINA

Nič novega ni, da glasba poživljajoče vpliva ne samo na dušo, marveč tudi na telo. Najboljši dokaz za to so nam vojaške in druge godbe na pohodih in pri sprevodih, dalje glasba pri plesu in telovadbi. Razni medicinski strokovnjaki sedaj natančneje raziskujejo vpliv glasbe na človeško telo. Francoski raziskovalec Goubaud je ugotovil, da glasba poživi delovanje srca, poglobi dihanje in okrepi tudi delovno sposobnost mišic. Naša čutila: oko, uho, koža začna pod vtisom glasbe drugače delovati, drugače živeti nego običajno. Zdi se, kakor bi oko slišalo, sledeč zvočenemu valovanju, združujoč dogajanje in sluh. Oko se razširi, igra punčice se poživi, ako je godba vesela, navdušujoča; enako pa se tudi žalostna godba zrcali v mračnih potezah našega obraza.

POZOR!

Naznanjam, da letos zopet pošiljam **domače suhe klobase, plečeta, šunke in danke po 40c funt; poštnina prosta.**

Za obilo naročil se priporočam.

Fred Jazbec,
1561 E. 49. St., Cleveland, Ohio.
(3x16,17&19)

VELIKA EVROPSKA VOJNA SAMO $3.95

BREZPLAČNO TRI DRAGOCENE NOVOSTI

Tukaj se vam nudi zadnja prilika, da vidite vso VELIKO EVROPSKO VOJNO, katere so se udeležili vsi narodi sveta. Vsi prizori so bili vzeti na bojišču, in vse lahko vidite tako kot živo in naravno skozi izboljšan Homoscope. To je nekaj jako zanimivega in presenetljivega. Vam in vaši družini bo ostalo kot dragocen spomin na velik zgodovinski dogodek. Videli boste mesta in vasi strašno razrušene, strašne boje vojakov v zakopih, bajonetne napade, obstreljevanja, artilerijske in kavalirijske napade, boje s tanki in submarini, obstreljevanje ladij iz aeroplanov in zeppelinov, klanje narodov, šptjonaže in dosti drugega. Vsa skupina sestoji iz snega Homoscopa in 150 prizorov v finih in lepih barvah. Vse to je vredno najmanj $10, toda mi smo znižali ceno na samo $3.95, da si lahko slehernl nabavi.

Popolnoma brezplačno damo z vsako kompletno zbirko štiri dragocene novosti: 1) novi žepni nož s sliko kopajočih se deklet. 2) Francoski razgledni pratan. V njem je videti povečane slike francoskih deklet v različnih pozah. 3) Žepni detektiv, z katerim lahko vidite vse, kar se dogaja za vami, in 4) X-Ray Tube, s katero lahko vidite kosti v svoji roki.

NE POŠILJITE DENARJA VNAPREJ. Samo izrežite ta oglas in ga pošljite s 10 centi za pošiljalne stroške. Za blago boste plačali $3.95, ko vam bo poslano na dom. Hitite s naročilom, kajti zaloga je omejena. — SHAND NOVELTY CO., 1120 N. Kedzie Ave., Dept. 317, Chicago, Ill.

ZANIMIV AVTOMAT

Bivši železniški uradnik Ladislav Kratochvil v Pragi je izumil volilni avtomat in ga predložil vladi, ki ga je patentirala. Njegov izum je patentiran tudi že v inozemstvu, zlasti v Ameriki, Nemčiji in Franciji. Podrobnosti izuma, ki bo vsem državam dobrodošel, ker pomeni veliko olajšavo volilne manipulacije in znatno znižanje volilnih stroškov, do zadnjega niso bile znane. Izumitelj ni hotel govoriti o svojem uspehu, vlada sama je bila pa interesiran na tem, da zadeva ne pride prezgodaj v javnost.

Docent češke tehnike dr. Vernnač, je izjavil, da je volilni avtomat glede na enostavnost volilne procedure neprecenljiv. Avtomat obstoja iz mehanizma v zaprti kovinasti kaseti v razmerju 5 x 40 x 15 cm. Na eni strani je kazalnik kakor na uri, ima pa samo eno kazalo, ki kaže na prostor med 0 in 1. Če hočemo voliti, pritisnemo s prstom na kazalo, tako da se pomakne na številko, ki označuje dotičnega kandidata. Če pa nočemo voliti, potisnemo kazelec na ničlo, kar pomeni prazno glasovnico. Potem obrnemo za četrt kroga malo ročico, zvonček zazvoni, kazalo na kazalniku se vrne v prvotno lego in volilna manipulacija je končana brez glasovnic, brez kuvert in brez kandidatnih list. Tajnost je seveda popolnoma zajamčena. Volilec mora aparat sam kontrolirati. Avtomat točno sešteje glasove vsake stranke, obenem pa pokaže, koliko volilcev je volilo. — Sam avtomat torej kontrolira volilce in šteje glasove. S tem opravlja najtežje posle volilnih komisij.

Avtomat je pa tako konstruiran, da praktična uporaba ne pomeni temeljite izpremembe volilnega reda pač pa poenostavljanje volilne manipulacije, ki je vsakemu volilcu razumljiva. Če se uvedejo ti avtomati, odpadejo pogosto pomote volilcev, ki vržejo volilno kroglico v napačno skrinjico. Odstranjena bi bila vsa manipulacija z volilnimi kroglicami, število volilnih okrajev in lokalov bi se lahko znatno znižalo in tudi volilni stroški bi bili mnogo manjši. Toliko bi se prihranilo, ker bi odpadla polovica dosedanje potrebe papirja, kuverte itd. Zadostovala bi samo ena kandidatna lista, ki bi imela na obeh straneh zabeležene kandidate. Lista bi visela pri avtomatu. Za vso češkoslovaško republiko bi potrebovali okrog 8000 volilnih avtomatov, ki so okroglo po 5000 Kč. Izračunali so, da bi država v 12 letih prihranila že 6,376.000, leta 1949. bi pa znašal prihranek že 42,315.320 Kč, in sicer celo v primeru, če bi morala država najeti za nakup volilnih avtomatov posojilo, od katerega bi plačevala deset odstotne obresti. Nedvomno bodo vse napredne države v doglednem času uvedle volilne avtomate, ki pomenijo veliko poenostavljenje volilne procedure, obenem pa znatno znižanje volilnih stroškov.

KONCERTI A. ŠUBELJA

18. novembra zvečer, Chisholm, Minn.
25. novembra zvečer, Duluth, Minn.
9. decembra popoldne, Waukegan, Ill.

Peter Zgaga

Pa bo že menda res.

V svojem razmeroma burnem življenju sem marsikaj čudnega doživel, videl in slišal.

Posebno slišal in videl sem dosti. Poznam rojake in rojakinje, najrazličnejših škvartov, med njimi tudi par takih, ki so slišali travo rasti.

Prav nič jim ne zavidam za ta izreden dar, kajti tudi meni se včasi zdi, da jo slišim.

O vsem tem pa pozneje, o priliki in v presledkih. Danes bom poročal o zanimivem slučaju, namreč o rojaku, ki je vino poslušal in razumel njegovo govorico.

Tako je pripovedoval:

— Brez šale! Je vse res! Je gola resnica. Dokler se vino v sodu ne umiri, neprestano ropota in šumi. Sprva je ropot kar tjavendan, ko se pa pozneje v šumenje izpremeni, zamoreš iz šumenja razbrati razločne besede in dobre nasvete.

— Ko sem bil zadnjič sam doma, sem nekaj po kleti šaril in sem se zopet spomnil pripovedovanja starih ljudi, da kipeče vino marsikaj pove.

Že lani sem parkrat poslušal, pa je rekla samo: Bunk! Bunk!

Najbrž zato, ker sem bil preveč cukra primešal in preveč vode dolil.

Letos je pa vinček res govoril. Nikar ne kimaj, Zgaga, nikar se ne reži! Nad sod sem se sklonil in pri vehi tenko poslušal ter iz šumenja razbral naslednje:

— Torej pozdravljen, dragi rojak. Sedaj sem v tvoji moči in tvoji oblasti. Toda pamet, pamet! Le počakaj, nič ne hiti. Sveti Martin je le nominalni svetec. On je samo boter. Kaj bi torej z nezrelim in nebogljenim otrokom. Počakaj, da se ustanovim in ojačam. Pokušaš me lahko pomalem tja do februarja ali marca, tič bom pa šele takrat, ko bom pretočen. — Jaz nisem hud, jaz sem neskončno dober. Le poznati me je treba. Potrpežljiv sem do skrajnosti. Ko je pa mera polna, ti skočim najprej v glavo in lase, potem ti pa še noge izpodmaknem. Jaz sem tvoj najboljši prijatelj. Toda vsako prijateljstvo samo do gotove mere. Skrivaj me in čuvaj me. Temne sile so na delu. Vsi mi strežejo po življenju, toda dosti rajši se tebi udam kot pa agentom Antisalonske lige. Bodiva prijatelja. In ti bodi kot se spodobi. Le do gotove mere, le do gotove meje, to naj bo vedno tvoje najvišje načelo. Bodi mož, ne pa pijana šlapa, ki je meni in vsem ljudem v sramoto! In pa žene se boj!

— Ko sem slišal to nepotrebno svarilo, — je dejal dragi rojak — sem že hotel oditi od soda, — toda šumenje se je izpremenilo v preteče besede:

— In pa žene se boj. Ženo ubogaj! Ona je dobra, ona je reva! Le pomisli, kaj vse stori zate. Bog varuj, da bi zastran mene ženo zanemaril. Ona ti skuha in ti obleko pošije, zjutraj te k delu priganja in zvečer ti večerjo skuha in ti sploh z besedo in dejanjem sladi burno zakonsko življenje Rad imej svojo Mary! Najprej Mary, potem pa mene!

— Oh, saj jo imam rad, saj jo imam rad — sem odvrnil skesano. In se mi je zdelo, da je pri meni in da jo objemam.

— Oh, Mary, Mary, ti ne veš, kako te imam rad. Oh, kako si lepa. S čim si se pa danes namazala, da je tako sladko opojen tvoj duh? Oh, Mary, Mary, kako te ljubim. In kako si se zredila v zadnjem času. Glej ga zlomka, saj te niti objeti ne morem, tako si streana in debela.

— Jaz nisem več govoril, pa tudi iz soda ni bilo nobenega jasnega glasu. Samo potuhnjeno šumenje. Misli so otopele, sedanjost se je zlila v neskončnost. Ničesar več nisem niti videl niti slišal.

— Pač samo nekaj sem slišal. Bil je glas moje Mary.

In zdi se mi ,da so ga slišali tri bloke daleč, tako je bil razločen in močan.

— O moj Bog! Mene kliče in sod objema, — je kričala. — Kaj si se ga že spet? Še jutri dam napraviti . . .

— Slišal sem še nekaj o ključavnici, ki je razen nje niti hudič ne bo odklenil, nato mi je pa spomin zastal.

M. Maurice Tillier, upravni ravnatelj Francoske črte v Parizu ter **M. Pierre de Malglaive,** glavni zastopnik za Združene države in Kanado, sta dospela v New York na "Ile de France", zastavni ladji Francoske črte. Ladjo je vodil poveljnik Rene Pugnet.

Ker poveljnike takih ogromnih parnikov vožnja jako utrudi, tako v fizičnem kot v duševnem oziru, je M. Tillier odredil, naj prevzame pomožni poveljnik poveljstvo nad parnikom koncem vsakega tretjega potovanja.

Dokler ni dobil kapitan Rene Pugnet tega novega mesta, je bil kapitan na Espagne. On je izkušen pomorščak, mož velikih tehničnih znanosti, izboren avijatik, dober sabljač in strelec. Igra vijolino in piano, je dober risar in fotograf.

Star je sedeminštirideset let ter je pranečak kiparja Bartholdija, ki je napravil Statue of Liberty. V pomorski službi je že trideset let ter so mu znana vsa morja in vsa pristanišča.

M. Maurice Tillier bo napravil inšpekcijsko potovanje ter pojasnil podrobnosti programa za gradnjo nove "J—6", ki bo posestrimska ladja "De Grasse".

ZNAČILNA ODREDBA.

republiko bi potrebovali okrog 8000 volilnih avtomatov, ki so okroglo po 5000 Kč. Izračunali so, da bi država v 12 letih prihranila že 6,376.000, leta 1949. bi pa znašal prihranek že 42,315.320 Kč, in sicer celo v primeru, če bi morala država najeti za nakup volilnih avtomatov posojilo, od katerega bi plačevala deset odstotne obresti. Nedvomno bodo vse napredne države v doglednem času uvedle volilne avtomate, ki pomenijo veliko poenostavljenje volilne procedure, obenem pa znatno znižanje volilnih stroškov.

ZAKAJ SO NAŠE POŠILJATVE NAJCENEJŠE IN NAJHITREJŠE?

KER JE NAŠ PROMET NAJVEČJI IN KER SO NAŠE ZVEZE V STAREM KRAJU NAJBOLJE VPELJANE!

Udobnosti, ki izvirajo iz poslovanja v velikem obratu, pridejo našim strankam v korist.

Naši stroški za poznamene nakazila so manjši, vsled česar so cene pri nas nižje kot pri agentu ali zavodu, ki more poslati Vaše nakazilo v izvršenje v New York.

Hitrost naloga poslovanja je nedosegljiva, radi našega velikega prometa lahko vzdržujemo tako obširne zveze, da se posveča našim nalogom največje pozornost.

Naše denarne nakazilce odpošljemo z vsakim brzoparnikom, ki odplava iz New Yorka — teraj brez zamude in nadaljnega posredovanja.

Naše cene so objavljene dnevno v listu "Glas Naroda".

Za zneske nad $200.— računamo primerno nižje cene, katere Vam radovoljno sporočimo predno nam pošljete nalog.

Mi imamo največ poslov s strankami izven New Yorka, kar dokazuje, da se lahko okoristi z našim poslovanjem vsak, po najdlje je tako daleč preč od poslovnega središča Amerike.

Pošljite teraj Vaše priobčilo denarno pošiljatev nam v izvršitev.

SAKSER STATE BANK
82 CORTLANDT STREET, NEW YORK

KRATKA DNEVNA ZGODBA

I. GODINA C. M.:

NA SMRT OBSOJENI

Kako smo padli v ogrsko ujetništvo v Murski Soboto, 3. januarja 1919.

Pred leti bi se mi še zdelo kruto, če bi kdo želel naj opišem tisto usodno jutro v petek dne 3. januarja 1919, ko so nas razjarjeni Ogri v Murski Soboti ujeli, vrgli v ječo in gnali pred puškine cevi, da nas ustrelijo. Sedaj bo kmalu že 10 let tega in doživel sem kar uči dušeslovje, da postane spomin na neprijetne dogodke ali reči zasoma prijeten.

Mučen položaj v jutru 3. januarja je pri meni še zaostrila devetdnevna zgodovina pred tem dnem. Dne 24. decembra 1918 so Jugoslovani zasedli Medjimurje in del posadke kapetana Jurišča je pri treh Bistricah hotel prekoračiti Muro in pregnati tamkajšnje ogrsko vojaštvo. Posrečilo se mi je z brodom prepeljati Jugoslovane čez reko, nato sem se javil kot prostovoljec v jugoslovansko vojaško službo ter vodil zasledovanje Ogrov. Tisti teden je kapetan Jurišič z dvema stotnijama zasedel Dol. Lendavo in Mursko Soboto. Ogrski časopisi so me označili za izdajalca domovine, ker sem z orožjem nastopil proti lastni (Ogrski) državi.

Dne 1. januarja leta 1919. zvečer sem prišel z g. B. Sevrom iz Radgone v Mursko Soboto. Poveljstvo z nekaterimi častniki je bilo nastanjeno v gradu pri grofu Sapariju, drugi smo stanovali v hotelu Dobray, moštvo pa večinoma v novem šolskem poslopju (v sedanji gimnaziji). Vhodi v mesto, železniška postaja in nekatera javna poslopja so bila zastražena, po mestu pa so patruljirali veseli vojaki.

Zvečer (2. januarja) je bila vojaška sodnijska obravnava, katero je vodil Jurišičev pribočnik poročnik Dolček. Služkinja je ovadila svojega gospodarja dr. C.-a, da ima orožje. Dr. C. je bil oproščen, služkinjo so pa vojaki takoj odpeljali v zapor. Potem še malo v kavarni in nazadnje k počitku v zadnji sobi v prvem nadstropju pri Dobravju....

Moralo je biti okrog pol 6. zjutraj (3. januarja). Na vrata močni udarci. Kakor klopotanje puškinih kopit. Rezko govorenje — v madjarščini. Po hotelu vrvenje. Zunaj streli, posamezni in zopet kakor bi se prehitevali. Vmes pok ročne granate in ogrsko preklijanje. "Odpri!" — Dvignem se v postelji. Ali skozi okno? Je previsoko in spodaj vojaki. Ali naj streljam skozi vrata in potem ustrelim sebe? Za samomor nisem bil vzgojen. Streljati in potem se udati bi se reklo, dovoliti, da me skalpirajo. — Udarci na vrata in šklepet z bajoneti!

Vstanem. "In albis" stopim k vratom in odklenem. Pokažeta se dva bajoneta, dvoje puškinih cevi, tretji bajonet, dva, trije, štirje vojaki in mlad častnik z ogrskimi in rdečimi trakovi. Častnik stoji z revolverjem pred menoj. "Kje imate orožje?" vpraša v slabi nemščini? Pokažem revolver in meč, ki sta visela na obešalniku. "Ujeti ste!" "Kdo me je ujel?" "Redno ogrsko vojaštvo." — "Kaj pomenijo rdeči znaki na vaših čepicah?" — "Redno ogrsko vojaštvo smo. Ujeti ste, oblecite se!" Dvema vojakoma zapove, naj me pri oblačenju stražita.

Ali me je kdo spoznal, da sem razkričani izdajalec domovine? Ti me niso. Če ni nadporočnika Tkalca zraven, potem me morda sploh ne bodo. Da me le tovariši ne bi klicali po pravem imenu! Uničiti je treba vse, kjer je označeno moje ime. Neopaženo sem med oblačenjem trgal naslovno stran iz moje beležnice. Med tem zunaj streljanje. Včasih je kakor ponehalo, potem pa zopet toliko močnejše. Kaj je z našo posadko? Ali se kaj brani? Ali se sploh more? Ali je sovražnik v veliki premoči? Morda se jim posreči vreči ga nazaj in se potem vloge v hotelu Dobravu zamenjajo in bom jaz rekel: "Ujeti ste! Redna jugoslovanska vojska smo!" Toda do tega ni prišlo. Oblečenega me ženeta na hodnik. Tu se je naš častniški namestnik Polak glasno prepiral z ogrskim častnikom. Pogumen, ta naš Polak! — Dragonski zastavonoša, mladi Stanko Prepar iz Ljubljane, je mirno zrl daleč na drugo stran hodnika, čeprav nikogar ni bilo tam. Gosp. B. Sever, edini civilist med nami, si je v sosednji sobi pri odprtih vratih z vso umevno nervoznostjo natikal manšete. Ko pride k nam, se glasno predstavim Polaku: "Moje ime Sever." in vsi me pogledajo, toda nihče nič ne reče. Hotel sem, da me vendar nihče ne bi poklical s pravim imenom, ker bi bil potem gotovo zgubljen, tako pa ne bodo vedeli, koga so ujeli.

Za tem nas močna patrulja žene po temnih ulicah do neke hiše. — "Janoš bači! Janoš bači", so klicali vojaki in "Janoš bači" pride z velikimi ključi in slabotno svetiljko in nas — ko smo prehodili tri, štiri hodnike — zaklenejo v popolnoma temno celico soboške ječe.

Šele tu se zavemo v kakšnem položaju smo. Zunaj zopet streljanje. S strojnico, topovski strel, enkrat, dvakrat, ročne granate.... in zopet utihne. Upanje.... Tovarišem razložim ,zakaj sem se tako predstavil in prosim, naj me gotovo nobeden ne pokliče s pravim imenom. Potem v kotu celice sežgem vse listine, kjer je bilo označeno moje ime.

Kdaj pridejo po nas? In kdo pride? Morda se da uiti? Polak spleza po zidu do ozkega okenca. "Kakor roka debeli križi. Ne bo šlo!" Kdo je prav za prav kriv poraza? Kako je z Jurišičem, ki se je snoči pozno vrnil v Mursko Soboto? Kako da nismo bili v hotelu obveščeni o napadu? "Mesto je bilo ponoči premalo zavarovano." "Sploh nas je premalo, smešno malo." "Sedaj ima Jurišič svojo baharijo, da se upa z dvema mornarjema (večjidel posadke so tvorili bivši dalmatinski mornarji) zasesti celo Ogrsko!"

Skozi okence se je začelo kakor daniti. Zdelo se nam je, da se bližu poslopja zbira množica. Na hodniku ropot, govorjenje, ukazovanje, trdo stopanje. V ključavnici glasno zarožljajo veliki ključi. Ogrsko zavpije: "Ven!" In smo šli drug za drugim. Tipali smo po temnem hodniku in otipavali bajonete na puškah vojakov, ki so se razpostavili po celem hodniku.

Pridemo na ulico. Pravkar se je delal dan. Množica ljudstva, vmes vojaki in orožniki, seveda madžarski. Huronsko vpitje. Pridružijo nam še vrsto ujetih mornarjev z obupanimi obrazi, in potem se prične ves sprevod pomikati proti katoliški cerkvi. Nastane ńered. Vse križem vpije. Menda je bila zbrana vsa soboška madžaronska drhal. Vojaki nam kričijo, naj se ustavimo. Praporščak Perper, prvi, ni razumel in hotel iti naprej. Priskoči orožnik: s korobačem po hrbtu, sune ga v prsi, nazaj. Ko se ljudstvo malo pomiri, zopet naprej. Iz množice sem ujel ugrski razgovor: "Kam jih peljejo?" — "Za cerkvijo jih bodo ustrelili." — Torej še nekaj minut življenja.... Tovarišem nisem povedal, čeprav me je g. Sever kar naprej spraševal, kaj da pravijo, kam gremo. Slutili so itak vsi, kam gremo.

Prosim, sedaj pa ne zahtevajte, da bi točno opisal, kako je bilo in kaj sem čutil. Pri cerkvi ljudstvo ustavljajo, nas pa peljejo za cerkev. Na praznem prostoru obstojimo. Vrsta se obrne na levo. Priprave za streljanje. "Ustrelili nas bodo" gre od ust do ust....

In potem je nekdo prišel ter sporočil, naj nas peljejo do prve železniške postaje od Murske Sobote. — In tu zaključim.

Predolgo bi bilo, če bi hotel opisati naš križev pot do Sombathelja (Steinamanger) in kako nas je 5. februarja 7 ušlo, od katerih smo pa samo trije (častniški namestnik Polak, nadporočnik Ostere in jaz) srečno dospeli v Avstrijo in odtod v Jugoslavijo. — Mislim, da Ogri še danes ne vedo, da so pod imenom Franc Petovar (kakor sem se ves čas v ujetništvu imenoval) imeli ujetega mene.

IŠČE SE

šivalke, trimarice in fitterce. Oglasite se takoj pri: **Ch. Lacian Co., Inc., 1021 Grand St., Hoboken, New Jersey.**

(3x 15—17)

RAD BI IZVEDEL za moja dva brata FRANKA in VALENTINA ŠETINA, roj. v Zbiljah na Gorenjskem. Prosim rojake, če kdo kaj ve o njem, naj mi sporoči, ako pa sama čitata, naj se sa mi oglasita. — **Ivan Šetina, Box 467, Huntsville, Ontario, Canada.**

2(x 15&15)

Julka Kureševa baje nedolžna.

Dunajska "Die Stunde" prinaša zanimiv članek izpod peresa svojega stalnega pariškega dopisnika ki se zelo toplo zavzema za nesrečno obsojenko Slovenko Julko Kureševo in indirekto namiguva, da je Kureševa nedolžna.

Pariška porota je obsodila 32-letno Julko Kureševo na podlagi indicij na smrt, čeprav je trdovratno tajila svoje dejanje piše dunajski novinar. Proces je bil dramatičen, razglasitev obsodbe je vplivala strahotno in porazno. Obsojenka divja kakor blazna v svoji celici. Že so nastali prvi dvomi o krivdi nesrečne ženske. Če Julka umora res ni izvršila stojimo pred eno najgroznejših justičnih zmot v zadnjem desetletju.

Kureševa se je pri obravnavi vedla vse tri dni zasliševanja tako, kot je potrebno, da porotniki potrdijo vsa vprašanja glede krivde. Lagala je in nehote je napravila vtis, da ne laže zato, da bi rešila svojo glavo marveč da skuša v prepričanju, da bo oproščena, prikriti resnico. Porotnikom so predočili njene velike roke, ki so baje zadavile 13-letno dekletce in ukradle 3000 frankov. Sarkastično je obtoženka pripomnila: "S temi rokami sem bila rojena."

Mati nesrečnega otroka je prišla v žalni obleki in s pajčolanom na obrazu v dvorano. Jokala je pretresljivo, pljunila je na obtoženko in klicala boga, naj jo kaznuje za zločin.

Marsikatera priča tega teatralličnega nastopa ni uvidela, kaj ima to opraviti z indicijami. Celo babico nesrečne umorjenke so pozvali za pričo. Videla je Julko pred dobrim letom, vendar je že takrat v njenem peklenskem pogledu čitala namen umoriti njeo nedolžno nečakinjo. Že takrat so baje Julkine roke dišale po krvi! Babica je to pripovedovala tako sovražno, da se je morala celo obtoženka smejati. V tem trenotku je mati pretresljivo zakričala. Ta komedija je seveda vplivala na porotnike. Državni pravdnik je že popreje zahteval Julkino glavo in na pomoč mu je prišlo tudi časopisje. Za pariške liste je bilo že vnaprej jasno, da je Julka morilka. Vse to se je kopičilo nad Julkino glavo, in sirota je imela še to smolo, da ni bila lepa.... Samo lepe dražestne ženske najdejo milost v očeh pariških porotnikov.

Da so tri priče videle vstopiti v hišo roditeljev baš usodnega jutra neko blondinko, da pa so pri razpravi vse tri spoznale v Kureševi klub njeni črni dečji glavici žensko, ki je odpeljala otroka, ni pri razpravi igralo nobene vloge. Zvabila jo je baje že dopoldne v Bois de Boulogne, ji vzela 3000 frankov in jo zadavila. In preiskava je pokazala, da je bil umor izvršen dopoldne. Ampak nesrečna žrtev je bila ob treh popoldne, ko jo je našil neki paznik, še gorka in je šehropela....

Ko je senat razglasil sodbo, se je Kureševa zgrudila na tla. Vsa obupana in ogorčena se je zvijala na tleh in šepetala:

"Ti figarji so me res obsodili!"

Zdaj sedi v celici smrti v zatohli ženski jetnišnici Saint Lazare. Dobra sestra Leonija ravna z njo zelo lepo. Predsednik republike bo Julko najbrž pomilostil. Ni običaj, da žensko obsodijo na smrt, kaj šele justificirajo.

Vsa iz sebe bega Julka po celici, s pestmi zbija po zidu, njene roke so že vse krvave. Dan za dnem divja, kliče na pomoč, prisega in roti paznike, da je nedolžna. Pretresljiv je njen krik za njenimi štirimi otročiči, o katerih ne ve, kje so. Ta krik prodira tudi v javnost. Ali je dovolj močan, da bo razveljavil obsodbo, ki zelo spominja na srednjeveške obsodbe, izrečene na podlagi domnev? Že se oglaša časopisje, že vprašuje vodilni pariški list: Kaj pa, če je res nedolžna? Zagovornik skuša od svoje klientke zvedeti resnico: Ali je bila sama? Kdo je bila ona blondinka? Koga skuša Julka rešiti? Ali je sploh sokriva? Prepričan je, da čuva Julka tajnost, ki jo bo še izdala in ki prisilila sodišče, da odredi revizijo procesa.

BEG KITAJSKIH BOGATAŠEV

Japonsko mesto Dairen v južni Mandžuriji igra zdaj slično vlogo, kakor jo je igralo švicarsko mesto Lausanne po vojni. V Dairen se namreč zatekajo bogati Kitajci, ki se boje večnih nemirov, v katerih je njihovo premoženje stalno v nevarnosti. V kratkem se je meto Dairen zelo razširilo, za kar se ima zahvaliti izključno bogatim Kitajcem. V primeru Dairena se ponavlja prav za prav zgodovina Šanghaja. V to mesto so se zatekli sredi preteklega stoletja bogati Kitajci, med vojno se je pa naselilo v njem mnogo bogatašev iz severne Kitajske. Zdaj je na vrsti Dairen.

Bogati Kitajci se ne čutijo varne niti v inozemskih okrajih kitajskih mest, kajti tudi tu jih razjarjene množice napadajo. Zato so začeli bežati v japonsko Mandžurijo. Nacijonalistična Kitajska je z Japonsko skoro v vojnem stanju, toda to bogatih Kitajcev prav nič ne moti. Naprej pošiljajo svoj denar in svoje rodbine, potem se pa izselijo še sami in v Dairenu kupujejo najlepše hiše, v katerih se jim ni treba bati posledic državljanske vojne.

Toda kitajske oblasti niso zadovoljne, da bogataši beže in da se kapital seli iz Kitajske. Zlasti v Pekingu so oblasti energično nastopile proti emigraciji bogatašev, ki zelo škoduje gospodarskemu razvoju glavnega mesta. Toda bogataši si znajo vedno pomagati in tako se nemoteno izseljujejo ter zapuščajo za seboj samo hiše z nepremičninami. Denar in dragocenosti odnašajo seveda s seboj. Med izseljenci so tudi visoki državni uradniki, za katerimi je izdala nankinška vlada tiralice. V njihovih hišah stanujejo zdaj uradniki nove vlade. Bogati Kitajci v Dairenu pravijo, da mesta ne zapuste, ker na Kitajskem nikoli ne bo reda.

Victor Slovenski Rekordi

Adrija Pevci

Cena 75c

81520 VOJAŠKI NABOR
NA PUSTNI TOREK — ADRIJA PEVCI

81519 EMILKA—*Polka*
KRAJNSKI SPOMINI — CHICAGO VOJAŠKA KAPELA

81368 KRASNO NEBO—*Valček*
VIZIJA LJUBEZNI—*Valček* — P. FROSINI

81735 ANGELA MOJA—*Valček*
AMERIŠKE LEPOTICE—*Valček*
LA VITTORIA ORKESTER

Cena $1.25

59096 MEDITACIJA — (Scandinavian Bell Ringers)
POT LJUBEZNI—*Valček*
TEMPLE CARILLON PLAYERS

Vse gornje Victor Rekorde in dosti drugih lahko dobite od svojega bližnjega prodajalca Victor izdelkov.

Recite mu, naj vam pokaže nove Victrole, primerne vašemu okusu in vaši denarnici.

Ceniki na zahtevo brezplačno.

Novi Ortofonični

Victor Rekordi

VICTOR TALKING MACHINE CO., CAMDEN, N. J.

EDINA SLOVENSKA TRGOVINA VICTOR IZDELKOV

IVAN PAJK, 24 Main Street, Conemaugh, Pa.

VICTOR Rekordi:

Pevski komadi
10in — 75c

77651 [Sezidal sem si
[Slovenec Slovencu — E. Blaževič
Augusta Danilova

72327 [Zapoj mi, ptičica, glasno (Parma)
[Po gorah grmi in se bliska
A. Danilova

73721 [Micka na Šrauf v Coney Island
[Na Maškeradi

77422 [Deset zapovedi za dekleta
[Neža in Pavel — Danilova in drugi

72527 [Domovini (Dr. B. Ipavec)
[Moj dom (Anton Medved)
Ant. Dolenc in F. Potočnik

72399 [Razpodite se megličice
[Tam kjer lunica —
Janez Gorenc

77490 [Vabilo
[Pastirček — Kvartet Slovenija

Medvedjev, Jakob M.:

67979 [Savarjenje
[Gorenjska Zdravica

69317 [Veselja dom
[Tolažba

12 inč — $1.20

68882 [Hercules — Waltz
[Mariechen — Waltz —
Stahl's Band

35851 [Gypsy Baron, I. del (Strauss)
[Gypsy Baron 2. del
Ferdy Kauffman in Orkester

35852 [Siren of the Ball—Valček
[Moonnight on the Alster—Valček
Marek Weber in Orkester

VSAKI POŠILJATVI PRILOŽIMO 100 IGEL BREZPLAČNO

Manj kot šest plošč se ne pošlje.

SLOVENIC PUBLISHING CO.

82 Cortlandt Street — New York, N. Y.

BOŽIČNA DENARNA NAKAZILA

bomo izvrševali tudi letos s točnostjo, ki je priznana med našimi ljudmi širom Združenih držav in Kanade.

Naši prijatelji bodo deležni letos ugodnosti ZNIŽANE PRISTOJBINE za nakazila v efektivnih dolarjih, ki znaša le po 2% oziroma po 60 centov za nakazila do $30.—. Stroški za direkten brzojav znašajo sedaj le $2.50, za brzojavno pismo pa kot do sedaj po $1.—.

Cene za dinarska in nakazila v lirah najdete v posebnem oglasu.

ODPREMITE VAŠE BOŽIČNO NAKAZILO ČIMPREJE PREKO ZNANE

Sakser State Bank

82 Cortlandt St., New York, N. Y.

ČUDOVITA BOŽIČNA NOVOST

RESNIČNA STALICA Z JASLICAMI IN JEZUŠČKOM

VSEGA SKUPAJ 27 KIPOV — VSE SAMO $4.50

Krasna in očarljiva novost, prvič v Ameriki, baš dobljena iz Evrope. To je RESNIČNA STALICA Z BOŽIČNIMI JASLICAMI, krasno napravljena, prikazujoč, kje je bil Krist rojen. Oglejte si to sliko, ki vam kaže rojstvo Krista, sestoječe iz 27 kipov, vse napravljena iz resničnih malih lesenih hlodov, s slamo krito, smrekove veličе, jaslice z Jezusom ter kipe sv. Marije, sv. Jožefa, treh kraljev, kamele, krave, osla, volka in 17 ovac. Vse je zbrano okrog Jezuščka, ga pozdravlja in mu izkazuje čast. Vsak kipec je krasno, močno in umetniško izdelan kot vidite zgoraj. Kamorkoli postavite to čudovito skupino, bo okrasila vaš dom ter izvala resničen božičen duh. To ni igračka, pač pa dragocena resnična stvar, ki bo trajala več let. Vi, vaša družina, vaši prijatelji in sosedi jo boste veseli. Ta krasna skupina je vredna najmanj petnajst dolarjev, toda mi jo nudimo po posebno znižani ceni za samo $4.50. Če ne boste zadovljni, vam bomo vrnili denar.

BREZPLAČNO VSAKOMUR, ki pošlje takoj naročilo, damo "Umetno rožo v loncu", ki vam naznani spremembo vremena 24 ur vnaprej. To je najnovejši, krasen, natančen vremenski barometer.

Ne pošljite denarja vnaprej, samo izrežite ta oglas, ter ga pošljite s 50 centi za pošiljalne in zavijalne stroške. Plačajte poštarju $4.50 za set, ko ga vam prinese na dom.

GRAND NOVELTY COMPANY

1723 N. Kedzie Ave., Dept. 217 — CHICAGO, ILL.

Samotar iz West Enda.

ROMAN IZ ŽIVLJENJA.

Za "Glas Naroda" priredil Q. P.

16 (Nadaljevanje.)

Sara je pozvonila še enkrat, a v tem slučaju s tako silo, da bi zbudila iz spanja celo mrtve.

To zvonenje pa je predramilo vsaj živeče, kajti naenkrat je bilo slišati težke korake, prihajajoče po stopnjicah navzdol. Konečno pa se je prikazala stara služkinja, ki je zrla na Saro z očividnim dvomom.

— Doktor je zunaj, — je objavila odporno. Prožno pa je imela Sara časa, da formulira odgovor, je dostavila starka veliko bolj mehko: — Vi ste mogoče tujka v teh krajih. Zdravniška ura je šele ob šestih.

Bila je očividno v polni meri pripravljena, da sprejme Sara to lot odpust in bila je precej presenečena, ko je Sara ponižno vprašala:

— Ali lahko potem vidim Miss Selwyn? Slišala sem, da je Mrs. Selwyn invalidka.

— V tem oziru imate prav. Gospa ni pokonci, da sprejme obiskovalce in Miss Molly ni doma. — Ona je proč v Oldhampton.

— Pa vendar, — je zajecala Sara. — saj me one vendar pričakujejo Jaz sem Miss Tennant, — je dostavila, kot v pojasnilo.

— Miss Tennant! — Za Boga svetega! — Ženska je vrgla svoji roki kvišku ter zrla na Saro s skoro komičnim izrazom, v katerega se je mešalo začudenje in groza.

— To je ravno njih način! — je nadaljevala ogorčeno. — Nikdar mi niso omenili, da boste danes prišla! In posteljno perilo ni niti prezračeno! Gospodar ni nikdar tega omenil niti meni, niti Miss Molly. Pa stopite vendar noter, Miss, — je nadaljevala.

Ženska je povedla pot v sprejemno sobo, ki se je odpirala na vežo. Stopila je na stran ter izginila v zadnje pokrajine hiše, odkoder je kmalu nato oznanjalo ropotanje lončene posode, da se že pripravlja obljubljeno okrepčilo.

Sara je sedla v nekoliko omajano naslonjačo ter pričela ogledovati sobo, v katedi se je naenkrat znašla Notranjost sobe je natančno soglašala s tem, kar je že pričakovala v veži.

Večina pohištva je bila dobra ob nekem gotovem času, a sedaj je bilo vse zanemarjeno in umazano. Bilo je nekaj pristnih antikov med vsem tem in Sara, vajena finih stvari iz Barrow Courta, je hitro izločila vse te stvari iz cele šare. Te stvari so preživele splošno stanje zanemarjenosti, kajti celo srebro je potrebovala očiščenja.

Mesto da bi jo užalila, je zanemarjena notranjost sobe dvignila njenega duha. Izgledalo je kot da bi bilo lahko verno zavetišče v takem gospodinjstvu. Duševno je napravila odhod po sobi, s pahljačo v roki, in ko se je približala točki, da postavi na mizo šopek s cvetjem, se je pokazala stara strežnica ter postavila pred njo posodo s čajem.

Sara je napravila kisel obraz nad čajem. Imel je pust okus in prav lahko si je predstavljala kotel, iz katerega je bila nalita usmrajena voda.

— Prepričan sem, da diši čaj nesramno.

Neki moški glas je zanedonel od vrat in ko je Sara dvignila obraz, je zagledala visokega moža, ki je nosil slab površnik ter v roki profesijonalno izgledajoč zdravniški kovčeg. Ta kovčeg je bila edina profesijonalno izgledajoča stvar na njem. V ostalem pa bi ga človek smatra za obubožanega plemiča ali pa športnika, ki je izgledal kot kak vizijonarec ali fanatik.

Sara je hitro postavila dol svojo čašo.

— Prepričana sem, da ste vi dr. Selwyn, — je rekla priprosto.

— Prav tako, — je odvrnil ter stisnil Sari roko. — Kako pa vi, Miss Tennant? Korajžno je bilo od vas, da ste se sploh odločila, kajti videli boste vsaj, da nismo nič slabši kot sem se sam naslikal. Meni je zelo žal, da sem bil ven, ko ste vi prišli — je nadaljeval, — vendar pa pričakujem, da vas je Molly primerno postregla. Mimogrede rečeno, — je rekel, ko se je ozrl naokrog nekoliko v zadregi, — kje pa je Molly?

— Slišala sem, — je odvrnila Sara mirno, — da je odšla v Oldhampton.

Izraz dr. Selwyna je bil tak kot oni psička, katerega se zaloti pri nepostavni posesti copate.

— Kaj, ali vas nisem posvaril? — je vzkliknil smeje. — Mi imamo prav brezupno gospodinjstvo. Molly je najbolj zmešano bitje na svetu. Mislim, da je popolnoma pozabila, da boste prišli danes. Ona je neke vrste umetnica, ali se uči pravzaprav umetnosti, — se je popravil smeje. — Vsled tega boste morali skušati, da ji oprostite. Ona je stara le sedemnajst let. Upam pa, da vas je Jane primerno postregla? Ona je naša pomočnica v vseh stiskah.

Oči Sare so se zaiskrile.

— Bojim se, da sem zadela na Jane popolnoma v luči neprijetnega presenečenja, — je odvrnila Sara mirno.

— Kaj! Vi mislite reči, da ni bila ona pripraeljena na vas? Kaj si morete misliti o nas vseh?

Odšel je preko sobe ter pozvonil jezno na zvonec. Ko se je Jane prikazala, jo je vprašal jezno, zakaj ni nič pripravljeno za prihod Miss Tennnat.

Jane je zrla nanj z mirno hladnostjo starih družinskih služabnikov, s prekrižanima rokama.

— Kako naj pripravim kaj? — je vprašala. — Ko niste niti vi, niti Miss Molly ničesar omenili, da bo danes prišla mlada dama?

— Jaz sem prosil Miss Molly, naj pripravi vse potrebno, — je protestiral dr. Selwyn slabotno.

— In vi ste pričakovali, da bo storila kaj takega, gospod? — je vprašala Jane z njej lastno porogljivostjo.

— Vi mi hočete reči, da vam ni dala Miss Molly nikakega povelja, da pripravite sobo? — je odvrnil doktor.

— Ne, tega ni ona storila, gospod. Če bi ne bila jaz zadržana toliko časa z govori, bi itak ne bilo nič pripravljeno! Ne izplača se plakati radi prelitega mleka. Pustite me ven, da prezračim posteljno perilo in vi govorite medtem z mlado damo.

S tem je odšla Jane po svojih opravkih.

— Jane Crab, — je pripomnil Selwyn šegavo, — je pri nas celih pet in dvajset let. Boljše storim, če napravim kot pravi ona.

Vrgel je žalosten pogled na neokusni čaj v skodelici pred Saro.

— Jaz si ne upam naročiti svežega v teh okoliščinah. Jane bi se najbrž osvetila na ta način, da bi me stavila pred ultimatum med čajem ter pripravljanjem vaše sobe. Poleg tega pa tudi še omenila, da ima le dvoje rok.

— Ali bi ne hoteli tudi vi nekaj čaja? — je vprašala Sara.

— Jaz bi hotel. V sedanjih razmerah pa ne vidim nobene prilike, da ga dobim, dokler ne izpremeni Jane svojih misli.

— Če mi pokažete pot v kuhinjo, ga bom jaz napravila, — je rekla Sara pogumno.

(Dalje prihodnjič.)

Ob prevratu na Primorskem.

Varnostne razmere v Trstu so se z vsakim dnem slabšale, zlasti ker je občinstvo že 30. oktobra vdrlo v jetnišnice in izpustilo vse jetnike, med katerimi je bilo poleg političnih "grešnikov" tudi veliko število nevarnih zločincev, ki so potem kradli in ropali po mestu. Bati pa se je bilo tudi poplave s fronte in to je dalo povod "Odboru za javni blagor", da je 31. oktobra oddal brezžično brzojavko na poveljnika antantnega brodovja v Benetkah, ki se je glasila:

"Odbor za javni blagor v Trstu namerava z ozirom na zelo težavni položaj v mestu poslati v petek 1. novembra zjutraj torpedovko jugoslovenskega "Narodnega Veća," da se dogovarja z antantnim brodovjem. Prosimo, da nam pridete naproti do Caorle."

Ker na to brzojavko ni bilo odgovora, se je pozneje brzojavka ponovila z dostavkom, da se pričakuje odgovor do 9. zvečer. Na to brzojavko je prišel odgovor: "Dobro, prav dobro." Ob 9. zvečer pa je dospel še naslednji odgovor: "Evo odgovora Odboru za javni blagor. Dobro, Jutri zjutraj od 9. dalje. Vrhovno poveljništvo v Benetkah."

V Trstu so mislili, da je prišel odgovor od poveljništva antantnega brodovja, in so zato pričakovali, da se najbrž že naslednjega dne pojavi antantno brodovje pred Trstom.

Naslednjega dne, 1. novembra, je ob 5. zjutraj odplula jugoslovenska torpedovka pod poveljništvom linijskega poročnika Petra Pavla Vučetića proti italijanski obali. Na krovu je bil drugi častnik praporščak Ante Račić in pa tržaški odposlanci Callini, Samaja, dr. Ferfolja in dr. Tomažič. Pričakovalo se je, da se torpedovka vrne še istega dne, ali pa vsaj, da pride kako brezžično sporočilo, toda ni bilo ničesar. Ljudstvo je zaman čakalo na obrežju Enako je bilo naslednji dan. Torpedovka se je vrnila šele v nedeljo 3. novembra opoldne.

Ko je plula iz Trsta proti italijanski obali, so jo obstreljevali z avstrijskimi topovi iz Gradeža, dasiravno je plula pod slovensko zastavo. Morala je signalizirati svojo narodnost, da so prenehali s streljanjem. Pred Benetkami sta ji prišli naproti dve italijanski torpedovki. V Benetke je prispela okoli poldneva. Ob eni popoldne je vrhovni poveljnik italijanskega brodovja sprejel tržaške odposlance, ki so šele tedaj spoznali, da v Benetkah ni niti sledu o antantnem brodovju.

Italijanski admiral je sprejel odposlance. Samaja, italijanski nacijonalist, je opisoval težavne razmere v Trstu in zaključil: "Prišel sem, da prosim pomoči za svoje brate. Ne govorim več kot zastopnik Odbora za javni blagor, temveč kot zastopnik narodne zveze (Fascio Nazionale.) Kot tak prosim okupacije s strani Italije, da bomo zedinjeni."

Callini je v imenu socijalistov zahteval intervencijo antante, če pa ta ne bi bila mogoča, pa intervencije Italije v sporazumu z antanto.

Dr. Frfolja je s svoje strani pojasnil položaj v Trstu in izjavil da mora ugovarjati izjavi odposlanca Samaje, ker se ta ni držal naloge, ki mu jo je dal "Odbor za javni blagor," ki je sklenil, da morajo odposlanci zaprositi pomoči in okupacije edino-le od antante, ker Narodni svet SHS smatra Trst in jadransko obalo za sporno ozemlje, o katerem bo končno odločala mirovna konferenca.

Naslednjega jutra je sporočil admiralov pobočnik odposlancem, da so se njihove zahteve sporočile antantinim vladam. Ob 10.30 je drug pobočnik prinesel pisan odgovor vrhovnega poveljnika italijanske vojske, maršala Diaza: "Odpošljem takoj pomoč Trstu. Torpedovka je odplula iz Benetk v nedeljo, 3. novembra zjutraj in priplula v Trst ob pol 1. popoldne.

Ko se je v Trstu zvedelo, kak uspeh je dosegla odposlanstvo "Odbora za javni blagor", se je skoraj ves Trst zgrnil na obrežje, da bi pričakal prihoda italijanskih ladij, katerim je poveljnik jugoslovenske torpedovke Vučetić moral točno popisati in celo zarisati pot, po kateri morajo pluti, da pridejo brez nesreče skozi minska polja do Trsta. Okoli 4. popoldne so se pojavile italijanske vojne ladje, šest torpedovk, na čelu jim "Andace." Množice so naravnost besnele od navdušenja. Ko so se začeli izkreavati laški vojaki, jih je vse objemalo in poljubovalo.

Svečanostni sprejem se je vršli v veliki dvorani namestništvene palače, kjer je prvi pozdravil poveljnika italijanskih čet, ki so se izkreale, generala Petittija di Roreto, bivši župan dr. Valerio, v imenu Narodnega sveta pa dr. Rybar, ki je nosil širok trobojen trak preko prsi, in se je zahvalil za tako hitro intervencijo, ki naj ohrani mestu mir in red, dočim se bo vse ostalo uredilo na pristojnem mestu. General Petitti je odgovoril s kratkim, odsekanim "Vederemo, vederemo!" ("Bomo videli!"). Nato se je vršil v mestni hiši nov sprejem, ki pa je bil strogo italijanski in se je govorilo čisto odkrito o doslej neločljivo z Italijo zedinjenem Trstu. Naslednjega dne. 4. novembra, je general Petitti že izdal oglas na prebivalstvo, s katerim se je razglašala "italijanska politična in upravna oblast nad vso Julijsko krajino."

Tega dne je "Narodni svet" v Trstu že podal svojo izjavo proti italijanski okupaciji Trsta in je tudi "Narodno Veće" v Zagrebu brzojavno protestiralo pri predsedniku Wilsonu. Obenem s tem protestom je "Narodni svet" v Trstu tudi pozval jugoslovensko občinsto, naj z izvešanjem narodnih trobojnic in z nošenjem kokard v narodnih barvah pokaže, kako je Trst tudi jugoslovenski, ne samo italijanski. Toda že istega dne se je pričel z italijanske strani lov na ljudi, ki so nosili take kokarde, in takoj nato je izšel guvernerjev ukaz, ki je prepovedoval vse zastave in znake, izvzemši zastave in znake v barvah antantnih držav.

Trst je bil tako v dveh, treh dneh — italijanski in pretrgane vse zveze z Jugoslavijo.

Dan po italijanskem prihodu v Trst. 4. novembra, so Italijani tudi že prešli na Reko, zasedli Zader, Lastovo, Korčulo in Vis, 5. novembra Pulo in Opatijo, a 6. Šibenik. V Gorico so dospeli 6. novembra in zasedli so celo tudi ž. Podbrdo. 7. novembra so v Gorici italijanske straže zamenjale jugoslovenske. 12. novembra so bili Italijani že v Logatcu, a 14. novembra je že moral poveljnik srbskih čet v Ljubljani, podpolkovnik Švabić, protestirati pri italijanskem generalu v Logatcu proti prodiranju italijanskih čet preko demarkacijske črte.

V desetih dneh so Italijani zasodli vso Primorsko in Notranjsko, seveda pod belimi zastavami in razglašujoč, da prihajajo v imenu zaveznikov, ter obetajoč prebivalstvu skorajda zvezde z neba. Obenem so pa tudi že od vseh strani začela prihajati poročila o italijanskih nasilstvih.

Tako se je prevrat, od katerega si je primorsko jugoslovensko prebivalstvo z vso gotovostjo obetalo odrešenja v lastni narodni državi, izprevrgel v nov jarem, ki je še veliko težji in krutejši od nekdanjega.

NUDIMO VAM IZVANREDNO PRILIKO

in jamčimo prijetno in brezskrbno potovanje vsem rojakom, kateri se želijo udeležiti našega

BOŽIČNEGA IZLETA

DNE 8. DECEMBRA t. l.

s parnikom

"Ile de France"

našim rojakom najbolj priljubljen velikan francoske parobrodne družbe. Oprema, hrana in postrežba je itak slehernemu dobro znana in je vsako priporočilo nepotrebno.

V OSMIH DNEH V SLOVENIJI,

kjer Vas pričakujejo sorodniki, prijatelji in znanci. *SEDAJ JE ŠE ČAS,* da vredite vse potrebno za odhod.

Za cene, preskrbo potovalnih listin in reservacije obrnite se na

SAKSER STATE BANK

82 CORTLANDT STREET NEW YORK, N. Y.

SLOVENSKI AMERIKANSKI KOLEDAR

ZA LETO 1929

bo v kratkem gotov. Letos bo zelo zanimiv, ker vsebuje poleg koledarja zelo zanimive članke in povesti ter je opremljen s lepimi slikami.

Cena 50c.

BLAZNIKOVE PRATIKE

bodo tudi v kratkem dospele.

Cena 25c.

Tudi nekaj iztisov

Vodnikovih Knjig

bomo prejeli ter jih poslali onemu, ki nam pošlje $1.50.

STENSKI KOLEDAR

SMO RAZPOSLALI

Naročila pošljite lahko takoj in s tem nam omogočite, da Vam takoj vse odpošlemo kar boste naročili. Glede vseh pošiljatev bomo seveda tudi vselej v listu poročali, da vsakdo lahko ve, kdaj približno bo naročene knjige prejel.

V zalogi imamo še nekaj izvodov VODNIKOVIH KNJIG LETA 1928 in jih zdaj pošljemo skupno s gornjim naročilom za samo $1.00, seveda dokler zaloga ne poide.

KNJIGARNA "GLAS NARODA"

82 CORTLANDT STREET NEW YORK CITY

RAD BI IZVEDEL kje se nahajata moja dva prijatelja, FRANK TRATAR iz Martinovavas, podomače Starus in ALOJZ GRUBAR, Vičkova vas pri Št. Jerneju, Dolenjsko. Pred letom dni sta bila v Pa. Prosim cenjene rojake, širom Amerike, če kdo ve za njih naslov, da mi ga sporoči, za kar mu bom zelo hvaležen; ako pa sama čitata, ju prosim, da se mi oglasita. — **Anton Brdek, 7706 Berry Ave., Cleveland, Ohio.**

Kretanje parnikov .. Shipping News

17. novembra:
Ile de France, Havre
Majestic Cherbourg
Arabic, Cherbourg
Minnetonka, Cherbourg
Conte Grande, Napoli Genova
Albert Ballin, Cherbourg, Hamburg
Rotterdam, Boulogne sur Mer, Rotterdam
George Washington, Cherbourg Bremen.

21. novembra:
Berengaria, Cherbourg
America, Cherbourg, Bremen

22. novembra:
Megantic, Havre
Dresden, Cherbourg, Bremen

24. novembra:
Olympic, Cherbourg
New York, Cherbourg, Hamburg
Augustus, Napoli, Genova
New Amsterdam, Boulogne sur Mer Rotterdam

28 novembra:
Columbus, Cherbourg, Bremen
President Harding, Cherbourg.

1. decembra:
Paris, Havre
Homeric, Cherbourg
Pennland, Cherbourg, Antwerpen
Minneaska, Cherbourg

5. decembra:
Aquitania, Cherbourg
Leviathan, Cherbourg

8. decembra:
Muenchen, Cherbourg Bremen
Ile de France, Havre (NAŠ BOŽIČNI IZLET)
Majestic, Cherbourg
Minnesota Boulogne Sur Mer
Lapland, Cherbourg, Antwerpen
Cleveland, Cherbourg, Hamburg
Conte Biancamano, Naples, Genoa
Volendam, Boulogne Sur Mer, Rotterdam
President Roosevelt, Cherbourg, Bremen

11. decembra:
Saturnia, Trst
Deutschland, Cherbourg, Hamburg
Berlin, Cherbourg, Bremen

12. decembra:
Roma, Napoli, Genoa
George Washington, Cherbourg, Bremen

14. decembra:
Berengaria, Cherbourg

15. decembra:
Minnetonka, Cherbourg
Hamburg, Cherbourg, Hamburg

18. decembra:
Paris, Havre

20. decembra:
Stuttgart, Cherbourg, Bremen

22. decembra:
Olympic, Cherbourg
Minnekahda Boulogne Sur Mer
St. Louis, Cherbourg, Hamburg

27. decembra:
Presidente Wilson, Trst
America, Cherbourg, Bremen

29. decembra:
Majestic, Cherbourg
Pennsland, Cherbourg, Antwerpen
Minnewaska, Cherbourg
Albert Ballin, Cherbourg, Hamburg
New Amsterdam, Boulogne Sur Mer Rtoterdam
Columbus, Cherbourg, Bremen

BELI JELEN PRESTOLONASLEDNIKA

Bivši ravnatelj dunajskega državnega arhiva Oskar Mitis je izdal zanimivo knjigo "Življenje prestolonaslednika Rudolfa", v kateri je zbrano mnogo gradiva o nesrečnem princu. Mnoge podrobnosti in epizode iz Rudolfovega življeja doslej sploh niso bile znane. To velja tudi za epizodo, pri kateri je malo manjkalo, da Rudolf ni ustrelil svojega očeta, cesarja Franca Jožefa.

Bilo je na lovu pri Murzstegu leta 1886. Cesar in njegov sin sta bila blizu skupaj in prežala na divjad. Prestolonaslednik je pa zapustil svoje mesto in hitel proti predpisom o brakadi za zverjadjo. Ustrelil je in zadel v ramo gonjača Martina Breitscheggerja, ki je stal tik ob cesarju. Ta dogodek je vzbudil splošno ogorčenje. Prestolonaslednika so za kazen izključili od nadaljnega lova, ranjenemu gonjaču je pa dal cesar za bolečine 50 cekinov.

V lovskih krogih je razširjena vera, da umre nasilne smrti vsak, kdor ustreli belega jelena. V Rudolfovem primeru se je ta vraža uresničila. Na prestolonasledniko vi lovski listini je zabeležen med drugimi tudi beli jelen, ki ga je Rudolf ustrelil v cesarskem lovišču. In čez nekaj let je prestolanaslednik umrl tragične smrti v lovskem gradiču Mayerlingu.

IZNAJDITELJ — TAT

Letos v avgustu je presenetil svet ruski emigrant Džunkovski z iznajdbo, ki omogoča izvajanje glasbenih komadov iz eterijskih valov. Komaj se je polegla splošna pozornost radi te iznajdbe, je iznenadil Džunkovski sevt zopet z neko novostjo, ki pa spada v čisto drugo panogo. Berlinska policija je namreč zaprla tega iznajditelja ker je na sumu, da je v zvezi z ogrmno tatvino draguljev v Bruslju. Pred dvema letom je namreč vlomila neka družba zlikovcev v trgovino z dragulji Cosemans in odnesla raznih dragocenosti za tri milijne frankov. Pred kratkim se je policiji posrečilo najti nekatere teh draguljev pri nekem londonskem draguljarju, ki je pri zaslišanju priznal, da jih je kupil po ovinkih od Džunkovskega. Ta je imel v Berlinu razkošno stanovanje v enem najdražjih hotelov in živel zelo razsipno. V Berlinu je tudi predvajal svojo iznajdbo, pa je pravi iznajditelj prof. Teremin izjavil, da mu je Džunkovski ukral iznajdbo. Sodišče, ki preiskuje to zadevo bo imelo priliko baviti tudi z ostalimi posli Džunkovskega.

ROJAKI, NAROČAJTE SE NA SLOVENSKI DNEVNIK V ZDR. "GLAS NARODA", NAJVEČJI DŽAVAN.

6 DNI PREKO OCEANA

Najkrajša in najbolj ugodna pot za potovanje na ogromnih oarnikih:

Paris — 30. nov. — 17. dec.

Ile de France 7. dec.; 11. jan.

(Ob polnoči.)

Najkrajša pot po železnici. Vsakdo je v posebni kabini s vsemi modernimi udobnosti. — Pijača in slavna francoska kuhinja. Izredno nizke cene.

Vprašajte katerega-koli pooblaščenega agenta ali

FRENCH LINE

19 State Street, New York, N. Y.

Kako se potuje v stari kraj in nazaj v Ameriko.

Kdor je namenjen potovati v stari kraj, je potrebno, da je poučen o potnih listih, prtljagi in drugih stvareh. Vsled naše dolgoletne izkušnje Vam mi zamoremo dati najboljša pojasnila in priporočamo, vedno le prvovrstne brzoparnike.

Tudi nedržavljani zamorejo potovati v stari kraj, toda preskrbeti si morajo dovoljenje ali permit iz Washingtona, bodisi za eno leto ali 6 mesecev in se mora delati prošnjo vsaj en mesec pred odpotovanjem in to naravnost v Washington, D. C., na generalnega naselniškega komisarja.

Glasom odredbe, ki je stopila v veljavo 31. julija 1926 se nikomur več ne pošlje permit po pošti, ampak ga mora iti iskat vsak prosilec osebno, bodisi v najbližji naselniški urad ali pa ga dobi v New Yorku pred odpotovanjem, kakor kdo v prošnji zaprosi. Kdor potuje ven brez dovoljenja, potuje na svojo lastno odgovornost.

KAKO DOBITI SVOJCE IZ STAREGA KRAJA

Od prvega julija je v veljavi nova ameriška priseljeniška postava. Glasom te postave zamorejo ameriški državljani dobiti svoje žene in neporočene otroke izpod 21. leta ter ameriške državljanke svoje može s katerimi so bile pred 1. junijem 1928. leta poročene, izven kvote.

Jugoslovanska kvota znaša še vedno 671 priseljencev letno. Do polovice te kvote so upravičeni stariši ameriških državljanov, možje ameriških državljank, ki so se po 1. junija 1928. leta poročili in poljedelci, oziroma žene in neporočeni otroci izpod 21. leta onih nedržavljanov, ki so bili postavno pripuščeni v to deželo za stalno bivanje tu. Vsi ti imajo prednost v kvoti, od ostalih sorodnikov, kakor: bratov, sester, nečakov, nečakinj itd., ki spadajo v kvoto brez vsake prednosti v isti, pa se ne sprejema nikakih prošenj za ameriškake vizeje.

SAKSER STATE BANK

82 Cortlandt Street NEW YORK

PRAV VSAKDO — kdor kaj išče; kdor kaj ponuja; kdor kaj kupuje; kdor kaj prodaja; prav vsakdo priznava, da imajo čudovit uspeh — MALI OGLASI v "Glasu Naroda"